

Investigating the Indexing Status of the Iranian News Media in Altmetric.com

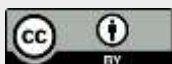
Majid Nabavi ^{1*}

 1. Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Education, Shiraz University, Shiraz, Iran.

Email: Nabavi.5151@gmail.com

Date of Reception:
08/12/2023

Date of Acceptation:
09/05/2024

Abstract

Purpose: Science journalists can play a significant role in evaluating the social impact and "altmetric" score of research published in scientific journals through their coverage in news media. This requires the indexing of news articles in altmetric databases. The present study aims to investigate the performance of Iranian science journalists in the Altmetric.com database by analyzing indexed news articles from Iranian news media.

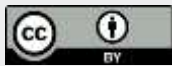
Methodology: The data necessary for conducting this research were collected in two main stages from three databases: Altmetric.com, JCR, and Scopus. In the first stage, a dataset containing 2,972 news articles that mentioned research outputs from Iranian news media was downloaded from Altmetric.com. Next, the impact factors of the journals cited in the news articles were extracted from the JCR database. In the final stage, the list of DOIs for the research articles referenced in the news, available in the downloaded file from the previous stage, was combined using the OR operator, and a search was conducted in the advanced search section of Scopus.

Findings: The research results show that content published in eight Iranian news outlets—Fars News Agency, Iran Daily, ISNA, Tehran Times, Financial Tribune, Goya News, Tasnim, and IRNA—is indexed in the altmetrics.com database, accounting for approximately 0.1% of the media coverage on this platform. A total of 2,972 news articles from Iranian media are included in the altmetrics.com database. An examination of the types of sources reviewed reveals that Iranian news media have primarily extracted and published information from scientific journal articles, totaling 2,790 articles, or 93.88%. An analysis of the thematic coverage of these news sources indicates that out of 2,777 categorized publications, nearly one-third pertain to medical and health sciences, comprising 884 publications, or 31.83%. An analysis of the sources cited in Iranian news media reveals that science journalists in Iran tend to select topics from multidisciplinary sources. Prominent journals such as *Science* and *Nature* are among the leading references for Iranian news outlets. Furthermore, an examination of the organizational affiliations of the articles referenced in the news indicates that out of a total of 2,687 articles, only 198 (equivalent to 0.07%) were authored by researchers affiliated with Iranian universities. Science journalists in the country predominantly fea-

Majid Nabavi ^{1*}

Date of Reception:
08/12/2023

Date of Acceptation:
09/05/2024

ture articles affiliated with the United States, with researchers from the University of Tehran receiving the most coverage among Iranian universities. An analysis of the publication dates of news articles recorded in the altmetrics.com database reveals that the highest number of indexed news articles—624 articles, accounting for 21%—was published in 2019. However, the trend of indexing news from Iranian media in the altmetrics.com database has declined since 2020.

Conclusion: The declining trend in the indexing of Iranian news media in the alt-metrics.com database over the past three years suggests that science journalists should place greater emphasis on research findings published in reputable scientific articles and journals when reporting on science news. Furthermore, the style of writing and coverage should be tailored to ensure that it can be easily identified and displayed in databases like altmetrics.com and other similar indexing platforms. The current performance of journalists and news media indicates that a substantial number of news articles reference research findings published in scientific journals (2,790 articles, or 93.88%). It is important to recognize that scientific articles are not confined to journals; they are also published in conference proceedings and various sections of books. Science journalists must be aware of these diverse sources. It is essential for science journalists to possess a comprehensive understanding of science, rather than confining their definition to specific fields such as medicine. Additionally, it is important to consider the interests of the public, as they are the readers of these news articles. Topics that resonate with the public should be prominently featured in scientific news coverage. Therefore, a science journalist must strike a balance between the credibility of the news source and the existing demand for it. The research findings in the section on the level of news coverage of domestic research indicate that, despite the high volume of scientific production in Iran, these publications have received minimal attention in the news media. The reasons for this phenomenon can be examined from two perspectives. Firstly, the findings suggest that scientific publications from the United States have received the most significant coverage in Iranian news media, which may indicate the dominance of translation in science journalism. In this manner, research findings from other countries, as reported by reputable news outlets such as CNN and BBC, are translated and published by Iranian science journalists. Additionally, the weak connection between universities and academics—who are the producers of scientific knowledge—and the news media results in a lack of awareness among science journalists regarding trends in domestic research.

Keywords: Altmetrics, Altmetric, Science journalists, News, Academic publications.

وضعیت نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک»

مجید نبوی*

۱. استادیار بخش علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

Email: Nabavi.5151@gmail.com

چکیده

هدف: پژوهش حاضر باهدف آگاهی از وضعیت نمایه‌سازی اخبار علم و فناوری رسانه‌های خبری ایران و عملکرد روزنامه‌نگاران علم ایران در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک» انجام شد. **روش‌شناسی:** در این پژوهش داده‌ها در پیوند با ۲۹۷۲ اخبار علمی و فناوری رسانه‌های خبری ایرانی از پایگاه «آلتمتریک» استخراج و سپس برخی متغیرها نظیر پوشش موضوعی و ضریب تأثیر نشریات اشاره‌شده در اخبار و اطلاعات دقیق وابستگی سازمانی مقاله‌ها از پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس استخراج و مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: اخبار هشت رسانه خبری ایران در پایگاه «آلتمتریک» نمایه شده است که بیشتر مقاله‌های حوزه پزشکی از نشریات چند رشته‌ای معتبر نمایه شده در پایگاه «وب‌آوساینس» مورد توجه بوده است. همچنین، دانشگاه تهران بیشترین پژوهش‌های بازتاب داده شده در اخبار را دارد. به‌طور کلی، روند نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های ایران در سه سال اخیر روند کاهشی دارد.

نتیجه‌گیری: بر پایه یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت رسانه‌های خبری ایران باید توجه بیشتری صرف پوشش یافته‌های پژوهشی منتشرشده در مجله‌های علمی (به ویژه پژوهش‌های صورت گرفته توسط پژوهشگران ایرانی) کنند و پیگیری‌های لازم را برای نمایه‌سازی رسانه خبری خود در پایگاه‌های اطلاعاتی دگر سنجی نظیر «آلتمتریک» انجام دهند.

واژگان کلیدی: آلتمتریکس، آلتمتریک، خبر علمی، روزنامه‌نگاری علم، انتشارات علمی.

صفحه ۹۹-۱۱۴
دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۱۷
پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰

مقدمه و بیان مسئله

منابع اطلاعات علمی به‌ویژه نشریات علمی از مهم‌ترین منابع اخبار علم به شمار می‌آیند (Selvaraj et al., 2014)؛ از این رو روزنامه‌نگاران حوزه علم باید ارزش خبری مقاله‌های نشریات علمی را برای انتشار در اخبار مشخص نمایند. از سوی دیگر، سنجه‌های جدید ارزیابی انتشارات علمی، مانند دگر سنجه‌ها^۱، به‌طور عمده بر روی نمایان ساختن آن‌ها در رسانه‌های اجتماعی به‌جای استناد به آن‌ها در سایر انتشارات علمی تمرکز دارند (Bornmann & Hauschild, 2019)؛ به‌یاد دیگر، اثر یا سودمندی یک اثر علمی وابسته به پوشش آن در سایر رسانه‌ها، مانند اخبار، شبکه‌های اجتماعی، وبلاگ‌ها، یا ویکی‌هاست^۲. بنابراین می‌توان گفت روزنامه‌نگاران علم می‌توانند امروزه نقشی پر رنگ در ارزیابی انتشارات علمی بازی کنند.

انتخاب یک اثر علمی برای پوشش در اخبار موضوعی چالش‌برانگیز است و عوامل گوناگونی مانند علاقه شخصی، جایگاه و نقش انتخاب‌کننده، مؤلفه‌های خبر، فرایندهای سازمانی، نام و اعتبار مجله بر آن تأثیر می‌گذارند (Guenther & Ruhrmann, 2013; De Semir, 1996; Badenschier & Wormer, 2012). به‌طور سنتی، روزنامه‌نگاران علم عادت به استخراج مقاله‌ها از چهار نشریه علمی شناخته شده که با عنوان «بیگ فور»^۳ شناخته می‌شوند، دارند؛ این چهار نشریه عبارت‌اند از: «ساینس»، «نیچر»، «جاما» و «نجم»^۴. امروزه منابع جدیدی به این چهار نشریه اضافه شده‌اند و دامنه انتخاب روزنامه‌نگاران علم گسترده‌تر شده است (Siegfried, 2005).

پایگاه‌های اطلاعاتی گوناگونی برای ثبت داده‌های در پیوند با اشاره‌های صورت گرفته به انتشارات علمی در بستر وب اجتماعی به وجود آمده‌اند. این پایگاه‌ها داده‌های دگر سنجی را در اختیار ارزیان علم قرار می‌دهند. برخی از این پایگاه‌های اطلاعاتی به‌صورت رایگان (مانند «لوگو تو»، «پلاس ای. ال. ام.» و «ایمپکت استوری»^۵) و برخی نیز به‌صورت اشتراکی (مانند «آلت‌متریک»^۶ و «پلام ایکس»^۷) در دسترس هستند. برخی پژوهش‌ها (Garcia-Villar, 2021; Wouters et al., 2019) به مقایسه بعضی از پایگاه‌های اطلاعاتی با یکدیگر از جنبه‌های گوناگون، مانند منبع داده‌ها، میزان پوشش مقاله‌ها و غیره پرداخته‌اند. آلت‌متریک و پلام ایکس بیش از سایر پایگاه‌های اطلاعاتی دگر سنجی در پژوهش‌های علمی مورد استفاده قرار گرفته‌اند (Ortega, 2020). در سال ۲۰۱۲ پایگاه اطلاعاتی آلت‌متریک توسط شرکت «دیجیتال ساینس»^۸ بنیان‌گذاری شد. با توجه به اطلاعاتی که در وبگاه این پایگاه درج شده است، برای بررسی اشاره‌های صورت گرفته به یک اثر علمی منابع گوناگونی از جمله اخبار رسانه‌ها، وبلاگ‌ها، شبکه‌های اجتماعی («فیس بوک»، «توییتر»، «مندلی»^۹)، «ویکی‌پدیا»^{۱۰}، ویدئوها و برنامه‌های درسی دانشگاهی^{۱۱} مورد بررسی قرار می‌گیرند و امتیاز نهایی آلت‌متریک هر مقاله بر مبنای وزن دهی به هر یک از این منابع محاسبه می‌شود. بازتاب یک منبع علمی در اخبار بیشترین وزن را در محاسبه نمره آلت‌متریک یک مقاله دارد^{۱۲}.

1. Altmetrics
2. Wiki
3. Big four
4. Science, Nature, JAMA, New England Journal of Medicine (NEJM)
5. Logotto, PLOS ALM, and Impactstory

۶. در این مقاله برای اشاره به پایگاه altmetric.com از عبارت پایگاه «آلت‌متریک» استفاده شده است.

7. Altmetric.com, PlumX
8. Digital science
9. Facebook, Twitter, Mendeley
10. Wikipedia
11. Syllabus
12. www.altmetric.com

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور بخش قابل توجهی از بودجه‌های خود را صرف پژوهش و انتشار مقاله‌های علمی می‌کنند. شاخص‌های گوناگونی برای سنجش و ارزیابی کمی و کیفی این انتشارات علمی در سطح ملی و بین‌المللی وجود دارد و تازه‌ترین نوع شاخص‌ها روی میزان بازتاب یافته‌های پژوهش‌های علمی در رسانه‌های گوناگون اجتماعی مانند اخبار تمرکز دارند. روزنامه‌نگاران حوزه علم و فناوری باید به حجم زیاد پژوهش‌های علمی در رشته‌های علمی گوناگون در داخل کشور توجه داشته و راهبردهای مشخصی را برای انتخاب و معرفی یافته‌های این پژوهش‌ها به جامعه داشته باشند. در این پژوهش تلاش شده وضعیت کنونی عملکرد روزنامه‌نگاران حوزه علم و فناوری کشور در پوشش یافته‌های پژوهش‌های علمی در رسانه‌های خبری بررسی شود تا از این طریق بتوان به نقاط ضعف و قوت آنان پی برد. از سوی دیگر، آگاهی از وضعیت نمایه سازی خبرهای علمی رسانه‌های داخلی در پایگاه‌های اطلاعاتی دگر سنجی می‌تواند نقش مهمی در افزایش احساس مسئولیت روزنامه‌نگاران حوزه علم در پوشش انتشارات علمی در اخبار و ارتقا نمره آلت‌متریکس مقاله‌های نوشته‌شده توسط پژوهشگران کشور داشته باشد.

بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در داخل کشور نشان می‌دهد تاکنون مطالعات قابل توجهی در این زمینه به زبان فارسی انجام نشده است. پژوهش‌های انجام‌شده در خارج از ایران را نیز می‌توان از نظر بازتاب انتشارات علمی در اخبار (Stryker, 2002; Wallace et al., 2015; Zhang et al., 2016; Kiernan, 2003; Kim et al., 2019) و بررسی پوشش پایگاه‌های ارائه‌دهنده داده‌های دگر سنجی مانند «آلت‌متریک» (Fang & Costas 2020; Fleerackers et al., 2022; Yu et al., 2022) دسته‌بندی کرد. پژوهش حاضر تلاشی است در راستای پاسخ به این پرسش اساسی که میزان و نحوه پوشش رسانه‌های خبری ایران در پایگاه اطلاعاتی دگر سنجی «آلت‌متریک» چگونه است؟

پرسش‌های پژوهش

۱. اخبار کدام رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلت‌متریک» نمایه می‌شوند؟
۲. نوع و موضوع انتشارات علمی اشاره‌شده در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلت‌متریک» چیست؟
۳. چه منابعی (به طور عمده نشریات) در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلت‌متریک» بیشتر مورد استناد قرار گرفته‌اند؟
۴. در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلت‌متریک» به چه میزان مقاله‌های پژوهشگران ایرانی اشاره شده است؟
۵. روند انتشار اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلت‌متریک» چگونه است؟

چارچوب نظری

امروزه سنجه‌های گوناگونی برای ارزیابی عملکرد موجودیت‌های گوناگون عرصه علم و فناوری همانند پژوهشگران، نشریات و سازمان‌ها وجود دارند؛ این مسئله پژوهشگران را با ضرورت کسب دانش در مورد جنبه‌های گوناگون ارزیابی پژوهش مواجه ساخته است. سنجه‌های نوین سنجش تولیدات علمی که به صورت کلی دگر سنجه‌ها یا «آلت‌متریکس» نامیده می‌شوند، جهت گیری خود را از سنجش استنادات علمی که محدود به سنجش اثر انتشارات پژوهشی در بافت دانشگاهی بود، به سمت سنجش آثار اجتماعی انتشارات علمی تغییر داده‌اند. سنجش آثار اجتماعی انتشارات علمی در دگر سنجه‌ها از طریق سنجش میزان بازنمایی آن‌ها در رسانه‌های گوناگون اجتماعی، نظیر اخبار، شبکه‌های اجتماعی، ویکی و وبلاگ‌ها انجام می‌شود (Bornmann & Hauschild, 2019). با این وجود، دگر سنجه‌ها که نسبت به سنجه‌های استناد محور عمر زیادی ندارند با نقدهای گوناگونی نظیر مشکل نسبت دادن اثر

وضعیت نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگر سنجی «آلت‌متریک»

اجتماعی به بخش‌های خاصی از انتشارات علمی، مشکل تعیین آثار مثبت و منفی انتشارات علمی در جامعه و مدت زمان زیاد برای شناسایی آثار اجتماعی پژوهش‌ها مواجه شده‌اند (Bornmann & Hausnschild, 2019). داده‌های لازم برای شاخص‌های دگر سنجی از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی دگر سنجی، مانند «آلت‌متریک» یا «پلام ایکس» فراهم می‌شوند. «ووترز» (Wouters et al., 2019) معتقد است بسیاری از ارائه‌دهندگان داده‌های دگر سنجی فلسفه مشابهی را در بازنمایی آثار اجتماعی انتشارات علمی دنبال می‌کنند ولی آن‌ها منابع گوناگونی را برای گردآوری این داده‌ها مورد پیش قرار داده و روش‌شناسی‌های متفاوتی دارند. پایگاه‌های ارائه‌دهنده داده‌های دگر سنجی شاخص‌های متفاوتی را نیز ارائه می‌کنند و پوشش، دسترس‌پذیری و فاصله زمانی به روزرسانی داده‌ها در آن‌ها یکسان نیست. پایگاه «آلت‌متریک» به‌عنوان یکی از شناخته‌شده‌ترین پایگاه‌های دگر سنجی در سال ۲۰۱۲ توسط شرکت «دیجیتال مدیا»^۱ راه‌اندازی شده و اسناد سیاسی، رسانه‌های خبری، نرم‌افزارهای مدیریت مراجع برخط (مانند مندلی)^۲، سکویهای ارزیابی پس از انتشار مانند «اف هزار»^۳، «ویکی‌پدیا»، پروانه‌های ثبت اختراع، وبلاگ‌ها، استنادات سامانه اطلاعاتی «دایمنشن»^۴، رسانه‌های اجتماعی و سکویهای گوناگون چندرسانه‌ای^۵ برخی از منابع داده‌ای آن هستند. اشاره‌های صورت گرفته به انتشارات علمی در منابع داده‌ای گوناگون با استفاده از شناساگرهای گوناگون (مانند دی.او. آی)^۶ شناسایی و ثبت می‌شوند. پایگاه «آلت‌متریک» وزن‌های گوناگونی را برای منابع داده‌ای گوناگون در نظر گرفته و درنهایت برای هر منبع علمی یک عدد با عنوان نمره توجه دگر سنجی^۷ در نظر می‌گیرد. در میان منابع داده‌ای گوناگون، اشاره‌های صورت گرفته به انتشارات علمی در اخبار بیشترین وزن را به خود اختصاص می‌دهد.^۸ توجه به انتشارات علمی نه تنها روی نمره دگر سنجی آن‌ها اثرگذار است، بلکه مشاهده‌شده برخی از پژوهش‌هایی که در اخبار بازتاب داشته‌اند، استنادات بیشتری نیز کسب کرده‌اند (Dumas-Mallet et al., 2020).

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های منتشرشده در زمینه موضوع پژوهش حاضر را می‌توان به دودسته بازتاب انتشارات علمی در اخبار و بررسی پوشش پایگاه دگر سنجی «آلت‌متریک» دسته‌بندی کرد. در ادامه برخی از پژوهش‌های انجام‌شده در هر یک از این دو موضوع معرفی می‌شود.

رحیمی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی نفوذ مقاله‌های علمی در متون اجتماعی با تحلیل شباهت واژگانی و شاخص‌های دگر سنجی در حیطه موضوعی تغییرات آب‌وهوا پرداخته‌اند. بخشی از نتایج پژوهش آنان نشان داد مقاله‌های موردبررسی پس از «تویتر» بیشتر استناد را در اخبار داشته‌اند (رحیمی و دیگران، ۱۳۹۹).

«استرایکر» (Stryker, 2002) در پژوهشی عوامل مؤثر بر ارزش خبری مقالات دو مجله پزشکی شامل «جاما» و «نجم» را مورد مطالعه قرار داد. در این پژوهش محتوای ۹۵ مقاله با در نظر داشتن ویژگی‌های اثرگذار بر ارزش خبری یک مقاله کدگذاری شدند و از تحلیل واریانس برای تحلیل نهایی داده‌ها بهره گرفته شد. یافته‌های این پژوهش نشان

1. Digital media
2. online reference manager (Mendeley)
3. post publication peer review platforms (F1000)
4. Dimension
5. multimedia platforms
6. DOI
7. Altmetric attention score
8. www.altmetric.com

داد موضوع، نوع شواهد، دلالت‌های نتایج و گروه‌های در معرض خطر (بر پایه سن، جنسیت و نژاد) برخی از عوامل اثرگذار بر بازتاب مقاله در رسانه‌های خبری هستند.

«کی پر نان» (Kiernan, 2003) در پژوهش خود به بررسی شمار استنادات مقالات علمی «بیگ فور» و پوشش آن‌ها در خبرهای ۲۴ روزنامه پرداخت. این پژوهش با استفاده از روش تحلیل محتوای رسانه‌های خبری که متن کامل اخبار آن‌ها در دسترس پژوهشگران است، انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد که ۵۶۳ مقاله از ۲۶۵۵ مقاله منتشرشده در چهار مجله موردبررسی در رسانه‌ها پوشش داده شده‌اند و بازنمایی مقالات نمونه در اخبار روزنامه‌ها با شمار استنادات مقالات همبستگی مستقیم دارد.

«والاس» و همکاران (Wallace et al., 2015) در بررسی خود با استفاده از روش متن‌کاوی در مقیاس بزرگ، تقریباً ۳۰ هزار مقاله را تحلیل کردند. نتایج این پژوهش نشان داد وجود برخی از کلیدواژه‌ها در مقاله‌های علمی مانند سرطان، تغذیه، سیگار، بارداری و ورزش که با شمار زیادی از افراد و زندگی شخصی آن‌ها در ارتباط‌اند، می‌تواند پیش‌بینی کننده ارزش خبری مقاله‌های علمی و در نتیجه پوشش آن‌ها در اخبار باشد.

«ژانگ» و همکاران (Zhang et al., 2016) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر اشاعه مقالات پزشکی در رسانه‌ها پرداختند. آنان در این پژوهش یک مجموعه متشکل از هزاران مقاله‌ای که بخشی از آن در رسانه‌های خبری انتشار یافته بودند را با استفاده از روش‌های یادگیری ماشین موردبررسی قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان داد پوشش خبری مقالات پزشکی به واسطه محتوای آن‌ها قابل پیش‌بینی است. آنان برخی از موضوعات و واژه‌های پیش‌بینی کننده حضور مقالات در رسانه‌ها را گزارش کرده‌اند؛ برای نمونه برخی از مقالات در پیوند با آسیب‌شناسی رفتارهای رایج مردم (نظیر سیگار کشیدن) پوشش رسانه‌ای بیشتری خواهند داشت.

«کیم» و همکاران (Kim et al., 2019) در تحقیق خود به تحلیل مقالات حوزه مداخلات عصبی که بیشترین بازتاب را در رسانه‌های برخط داشتند، پرداختند. آن‌ها در این پژوهش ۱۰۱ مقاله با بیشترین نمره آلتمتریک را مورد تحلیل کتاب‌سنجی قرار دادند. نتیجه پژوهش آنان نشان داد مقالات پر اشاره در رسانه‌ها بیشتر در نشریات چند رشته‌ای^۱ (۳۸.۶ درصد)؛ از آمریکا (۵۴.۵ درصد) و در قالب مقاله‌های پژوهشی اصیل است.

«فنگ و کاستاس» (Fang & Costas 2020) به بررسی سرعت گردآوری داده از ۱۲ منبع اطلاعاتی در پایگاه «آلتمتریک» پرداختند. نتایج این مطالعه که بر روی دی.او.آی^۲ بیش از ۲.۵ مقاله نمایه شده در وب‌آوساینس^۳ انجام شد، نشان داد سرعت گردآوری داده از منابع داده‌ای گوناگون متفاوت است؛ برخی از این منابع بسیار سریع، مانند اخبار، «فیس بوک»، «رد ایت» و «گوگل پلاس»^۴ و وبلاگ‌ها و برخی نیز آهسته، مانند «ویکی‌پدیا»، «اف هزار پرایم»^۵ و اسناد سیاستی، هستند. آنان همچنین نشان دادند سرعت گردآوری داده در مورد برخی از انواع مقالات، مانند سخن‌سرديبر^۶ و نامه‌ها، سریع‌تر از مقالات است؛ همچنین بر پایه یافته‌های آنان سرعت گردآوری داده‌ها در مهندسی، علوم زندگی^۷ و علوم زمین سرعت بالاتری نسبت به سایر موضوعات دارد.

«فلیریکرز» و همکاران (Fleerackers et al., 2022) جامعیت و مانعیت داده‌های خبر پایگاه «آلتمتریک» را

1. multidisciplinary
2. DOI
3. Web of Science
4. Facebook, Reddit, Google+
5. Wikipedia, F1000 prime
6. Editorial
7. Life science

وضعیت نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک»

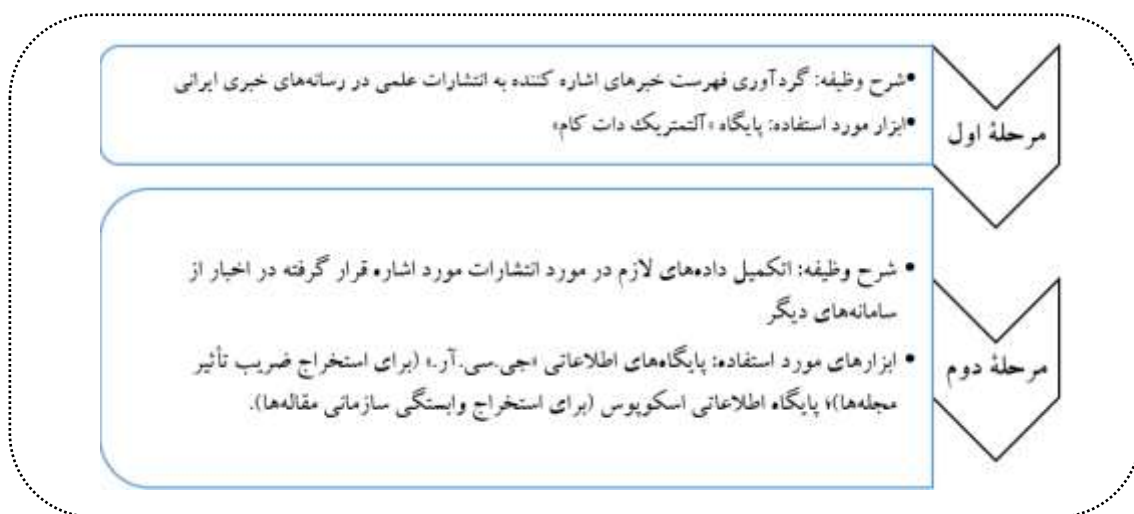
موردبررسی قرار دادند. آنان با استفاده از تحلیل محتوای دستی ۴۰۰ خبر منتشرشده در این پایگاه و همچنین تحلیل رگرسیون لجستیک دریافتند داده‌های این پایگاه به طور نسبی صحیح است و مانعیت بالا و میزان جامعیت قابل قبولی دارد. بر مبنای یافته‌های پژوهش، آنان نتیجه گرفتند پژوهشگران می‌توانند از داده‌های خبری این پایگاه به عنوان یک منبع نسبتاً قابل اتکا برای شناسایی اشاره‌ها به نتایج پژوهش‌ها در اخبار استفاده کنند.

«یو» و همکاران (Yu et al., 2022) در پژوهش خود مسئله صحت داده‌های اخبار در پایگاه اطلاعاتی «آلتمتریک» را موردبررسی قرار دادند. آنان ۵۰۵ میلیون داده مربوط به اشاره‌های خبری برای بیش از یک میلیون انتشار پژوهشی را استخراج و سه هزار پیشینه را به عنوان نمونه مورد مطالعه برگزیدند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد در ۴۲.۵ درصد از رکوردها خطا وجود دارد و ۲۷.۱ درصد این خطاها مرتبط با سکوی خبری^۱ و باقی را می‌توان به پایگاه «آلتمتریک» نسبت داد. داده‌های این پژوهش نشان داد سه خطای رایج در داده‌های پایگاه «آلتمتریک» وجود دارد که عبارت‌اند از در دسترس نبودن مقاله‌های خبری (۲۵.۲ درصد)، پیوند اشتباه به خبر در پایگاه (۶.۹ درصد) و نسبت دادن نادرست خبر به منبع (۷.۹ درصد). نویسندگان نتیجه گرفتند داده‌های پایگاه «آلتمتریک» باید بهبود یابد.

بررسی پیشینه پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد داده‌های ارائه شده در مورد اشاره‌های صورت گرفته به آثار علمی در پایگاه اطلاعاتی «آلتمتریک» قابل اتکا بوده و می‌توان از آن‌ها برای انجام پژوهش‌های دگر سنجی بهره برد. از سوی دیگر یافته‌های پژوهش‌ها حاکی از این مسئله هستند که روزنامه‌نگاران حوزه علم و فناوری اهمیت بیشتری را به آثار علمی منتشرشده در نشریات چند رشته‌ای باکیفیت بالا می‌دهند و آنان انتشارات علمی در پیوند با پزشکی و سلامت را بیش از سایر موضوعات علمی در اخبار علم و فناوری رسانه‌ها پوشش می‌دهند.

روش‌شناسی پژوهش

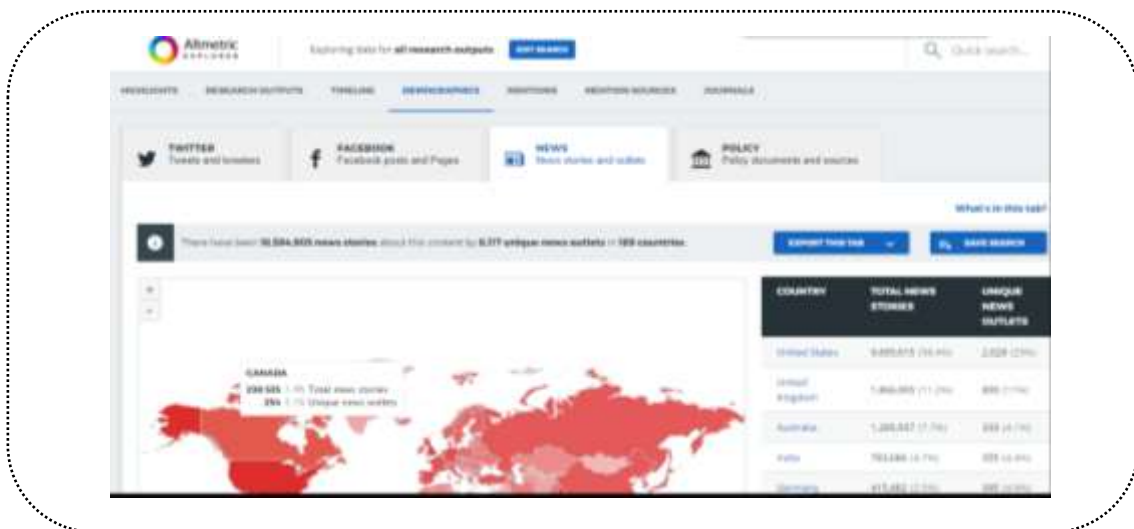
پژوهش حاضر در پی بررسی وضعیت رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلتمتریک» است. داده‌های لازم برای انجام این پژوهش در دو مرحله اصلی و از سه پایگاه اطلاعاتی «آلتمتریک»، «جی.سی.آر.» و «اسکوپوس» گردآوری شده‌اند (شکل ۱).

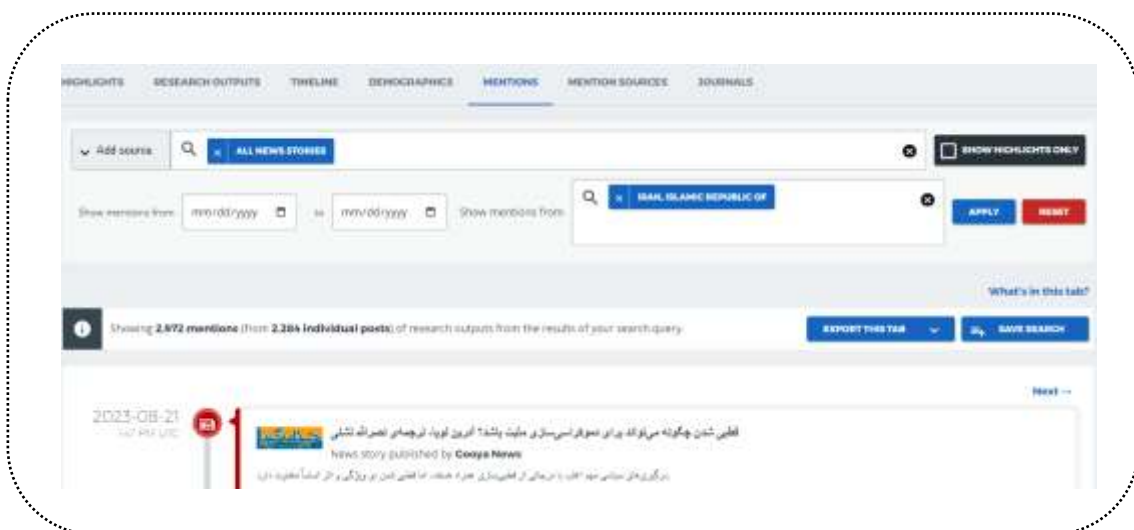
شکل ۱. مراحل انجام پژوهش

در مرحله اول داده‌های در پیوند با اخبار نمایه شده رسانه‌های خبری ایرانی از «آلت‌متریک اکسپلورر»^۱ که بخش جستجوی «آلت‌متریک» است، گردآوری گردید. روال کار به این صورت است که در این پایگاه اطلاعاتی در بدو ورود و بدون واردکردن پرس و جوی^۲ خاص می‌توان در میان داده‌ها کنکاش کرد. در راستای هدف پژوهش، ابتدا از بخش Demographics زبانه News انتخاب و از جدول ظاهرشده که نام و سهم هر کشور را از داده‌های خبری این پایگاه نشان می‌دهد، ایران انتخاب شد (شکل ۲). با کلیک بر روی نام ایران، وارد قسمت Mentions شده و از آنجا فهرست اخبار رسانه‌های ایرانی که به یک منبع علمی اشاره کرده بودند از قسمت Export this tab (download results as csv) بارگیری^۳ شد (شکل ۳).

شکل ۲. فهرست کشورهای منبع داده‌های خبری پایگاه «آلت‌متریک»

شکل ۳. بارگیری خبرهای اشاره‌کننده به یک اثر علمی

1. Altmetric explorer
2. Query
3. Download

فایل بارگیری شده در بردارنده ستون‌های گوناگون در مورد هر خبر نظیر عنوان خبر، تاریخ انتشار، کشور منتشرکننده رسانه خبری، رسانه خبری منتشرکننده، نوع منبع اشاره شده، عنوان مقاله اشاره شده در خبر، مجله یا منبع منتشرکننده، «دی.او.آی»، وابستگی سازمانی، موضوع مقاله مورد اشاره در خبر و پیوند (لینک) خبر بود. این فایل حاوی ۲۹۷۲ رکورد بود.

در مرحله دوم ابتدا ضریب تأثیر و پوشش موضوعی نشریات پرتکرار در فایل بارگیری شده مرحله قبل از پایگاه «جی.سی.آر» استخراج گردید. سپس با توجه به دقیق نبودن اطلاعات وابستگی سازمانی مقاله‌های مورد اشاره قرار گرفته در اخبار، در فایل دریافت شده مرحله قبل، فهرست «دی.او.آی»‌های آن‌ها با استفاده از عملگر OR با یکدیگر ترکیب و در قسمت جستجوی پیشرفته «اسکوپوس» جستجو و فهرست این مقاله‌ها دریافت شدند. فرمول جستجو به صورت ... OR DOI(1) OR DOI(2) تنظیم شد. نتایج نشان داد ۲۶۸۷ مورد از ۲۹۷۲ رکورد استخراج شده از پایگاه «آلتمتریک» در «اسکوپوس» نمایه شده بودند. داده‌های این پژوهش ۲ شهریورماه ۱۴۰۲ گردآوری شده است.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به پرسش اول پژوهش. اخبار کدام رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلتمتریک» نمایه می‌شوند؟

مطالب منتشر شده در هشت رسانه خبری ایرانی در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک» نمایه‌سازی می‌شوند که این میزان تقریباً ۰.۱ درصد از پوشش رسانه‌های خبری این پایگاه دگر سنجی را تشکیل می‌دهد. ۲۹۷۲ خبر از رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک» نمایه شده که در جدول ۱ فهرست این رسانه‌ها آمده است.

جدول ۱. فهرست رسانه‌های خبری ایرانی در پایگاه «آلتمتریک»

نام رسانه	شمار اخبار منتشر شده	گرایش موضوعی	شمار اخبار انگلیسی	شمار اخبار فارسی
خبرگزاری فارس	۱۵۶۲	عمومی	۱۵۶۲	۰
ایران دیلی	۸۶۱	عمومی	۸۶۱	۰
ایسنا	۳۱۲	عمومی	۰	۳۱۲
تهران تایمز	۹۳	عمومی	۹۳	۰
فایننشال تریبون	۶۷	عمومی	۶۷	۰
گویا نیوز	۳۸	عمومی	۰	۳۸
تسنیم	۲۱	عمومی	۵	۱۶
ایرنا	۱۷	عمومی	۰	۱۷

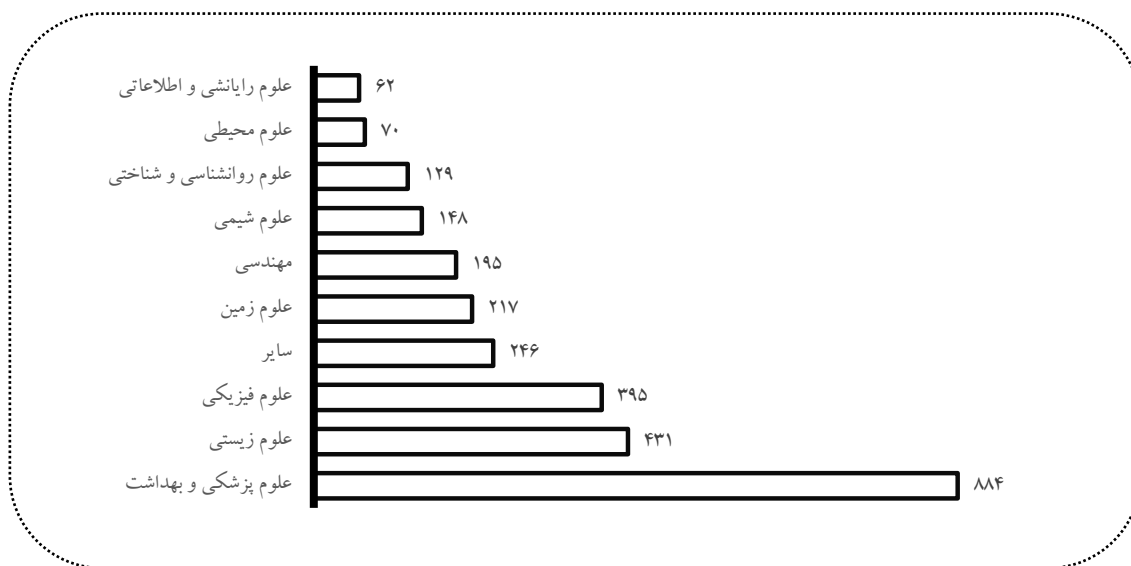
پاسخ به پرسش دوم پژوهش. نوع و موضوع انتشارات علمی اشاره شده در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» چیست؟

اطلاعات مستخرج از منابع گوناگون و موضوعات مختلف قابلیت انتشار و آگاهی رسانی به مردم را دارند. بررسی نوع منابع پوشش داده شده و تفکیک رسانه‌های خبری (جدول ۲) نشان می‌دهد پایگاه‌های خبری ایران بیشترین اطلاعات را از مقاله‌های نشریات علمی استخراج و منتشر کرده‌اند (۲۷۹۰ خبر برابر با ۹۳.۸۸ درصد).

جدول ۲. نوع منابع اشاره شده در اخبار رسانه‌های خبری ایران

نام رسانه	مقاله	کتاب	بخش کتاب	خبر	کار آزمایشی بالینی
خبرگزاری فارس	۱۵۳۷	۳	۲	۲۰	۲
ایران دیلی	۷۸۰	۱۸	۵	۵۶	۲
ایسنا	۳۰۰	۳	۴	۵	۰
تهران تایمز	۵۷	۳۰	۱	۵	۰
فاینانشال تریبون	۶۱	۳	۰	۳	۰
گویا نیوز	۲۷	۸	۲	۱	۰
تسنیم	۱۳	۷	۰	۱	۰
ایرنا	۱۴	۳	۰	۰	۰
نامشخص	۱	۰	۰	۰	۰

بررسی موضوعی منابع پوشش داده شده (شکل ۴) بر پایه طرح موضوعی پایگاه «آلتمتریک» نشان می‌دهد که از میان ۲۷۷۷ انتشار موضوع دهی شده، تقریباً یک سوم انتشارات در حوزه علوم پزشکی و بهداشت (شماره ۸۸۴ انتشار برابر با ۳۱.۸۳ درصد) هستند.

شکل ۴. موضوع خبرهای رسانه‌های خبری ایرانی در پایگاه «آلتمتریک»

پاسخ به پرسش سوم پژوهش. چه منابعی (به طور عمده نشریات) در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» بیشتر مورد استناد قرار گرفته‌اند؟

بررسی فهرست منابعی که بیش از ۵۰ مقاله از آن‌ها در رسانه‌های خبری ایران انعکاس داده شده (جدول ۳) نشان می‌دهد روزنامه‌نگاران حوزه علم در ایران بیشتر تمایل به انتخاب سوژه از منابع چند رشته‌ای^۱ دارند؛ به طوری که هفت مورد از نه مورد منبع اخبار عمومی هستند.

1. Multidisciplinary

جدول ۳. مجله‌ها و منابع اشاره‌شده در اخبار رسانه‌های خبری ایران

توضیح	شمار اخبار مستخرج	نام منبع
مجله چند رشته‌ای دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۵۶.۹ است.	۱۹۶	Science
مجله چند رشته‌ای دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۶۴.۸ است.	۱۲۱	Nature
مجله چند رشته‌ای دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۱۶.۱۶ است.	۱۱۴	Nature Communications
مجله چند رشته‌ای دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۱۱.۱ است.	۹۶	Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America
مجله چند رشته‌ای دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۴.۶ است.	۸۵	Scientific Reports
مجله چند رشته‌ای دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۱۳.۶ است.	۸۰	Science Advances
شبکه برخط رسانه‌های خبری است که به انتشار اخبار و گزارش‌های پژوهش به صورت برخط می‌پردازد. این رسانه اخبار و تحلیل‌های مبتنی بر پژوهش را منتشر می‌کند.	۷۲	The Conversation
مجله در حوزه ستاره‌شناسی و اخترفیزیک دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۴.۹ است.	۶۳	The Astrophysical Journal
مجله در حوزه ستاره‌شناسی و اخترفیزیک دارای نمایه وب‌آوساینس (واس) با ضریب تأثیر ۷.۹ است.	۵۱	The Astrophysical Journal Letters

پاسخ به پرسش چهارم پژوهش. در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلمتریک» چه میزان به مقاله‌های پژوهشگران ایرانی اشاره شده است؟

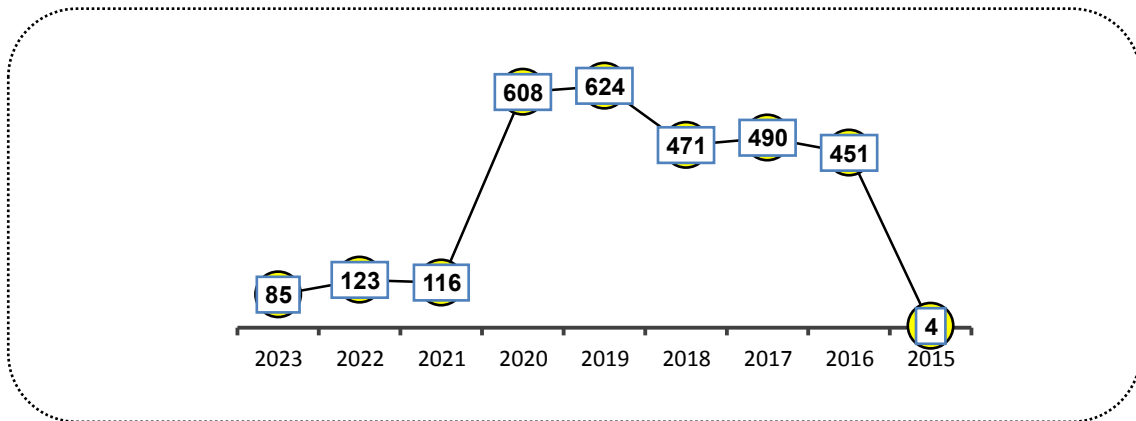
از مجموع ۲۶۸۷ مقاله دارای کد دی.او. آی که در اخبار رسانه‌های ایران مورد استناد قرار گرفته بودند، ۱۹۸ مقاله (معادل ۰.۷ درصد) توسط پژوهشگرانی از دانشگاه‌های ایران نگاشته شده که به نظر می‌رسد با توجه به حجم قابل توجه تولیدات علمی کشور مقدار کمی است. در جدول ۴ پنج کشور برتر تولیدکننده مقالات انعکاس یافته در اخبار رسانه‌های ایران و نیز پنج دانشگاه برتر داخلی که نتایج پژوهش‌های آنان در اخبار رسانه‌های داخل کشور منتشر شده، آمده است.

جدول ۴. کشورها و مؤسسات برتر ایرانی تولیدکننده انتشارات مورد اشاره در اخبار

نام کشور	شمار مقالات	نام دانشگاه داخلی	شمار مقالات
آمریکا	۱۷۴۸	دانشگاه تهران	۴۶
بریتانیا	۶۰۹	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۲۷
آلمان	۳۴۴	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۲۲
کانادا	۲۶۶	دانشگاه حکیم سبزواری	۲۲
چین	۲۳۸	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۱۷

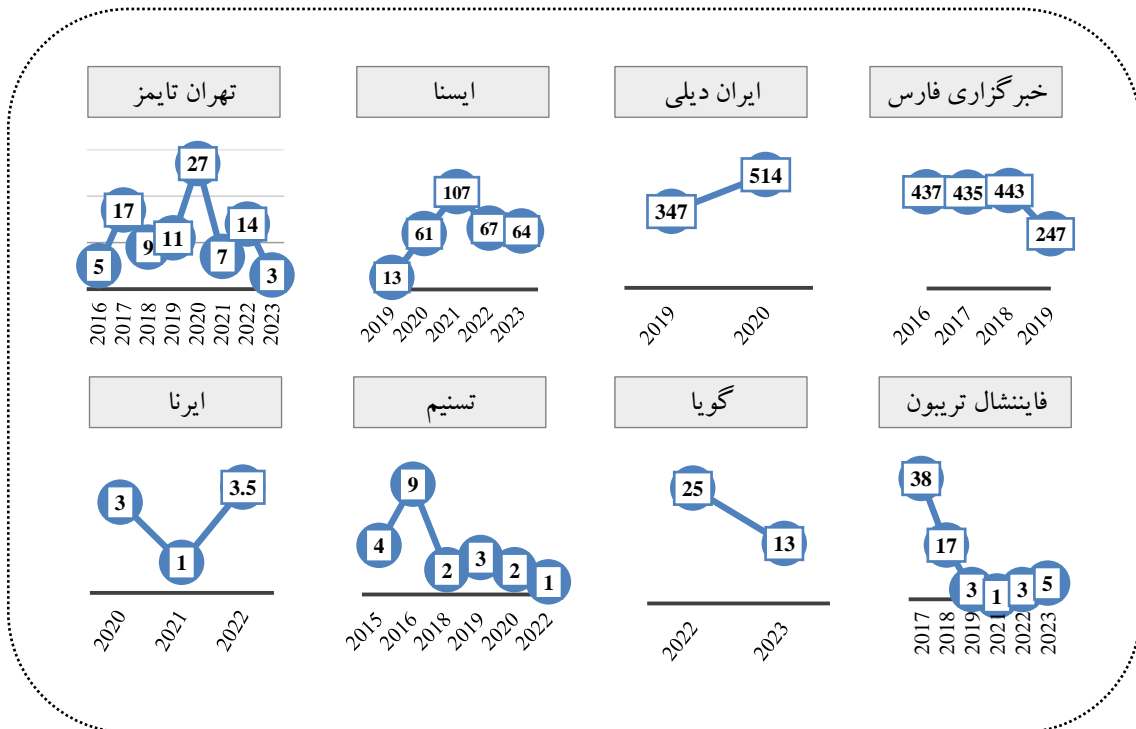
پاسخ به پرسش پنجم پژوهش. روند انتشار اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» چگونه است؟

بررسی داده‌های در پیوند با تاریخ انتشار اخبار بازتاب دهنده انتشارات علمی در رسانه‌های ایرانی (شکل ۵) نشان می‌دهد بیشترین اخبار نمایه شده در پایگاه «آلتمتریک» از رسانه‌های ایرانی (۶۲۴ خبر معادل با ۲۱ درصد) در سال ۲۰۱۹ منتشر شده است. از سال ۲۰۲۰ روند نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» کاهش یافته است.

شکل ۵. روند انتشار اخبار رسانه‌های ایرانی در «آلتمتریک»

میزان اخبار نمایه شده در پایگاه «آلتمتریک» به تفکیک رسانه‌های خبری (شکل ۶) نشان می‌دهد طی دو سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ اخبار تنها چهار خبرگزاری شامل «تهران تایمز»، «ایسنا»، «فایننشال تریبون» و «گویا» در پایگاه «آلتمتریک» نمایه شده است.

شکل ۶. روند انتشار اخبار رسانه‌های ایرانی در «آلتمتریک» به تفکیک خبرگزاری‌ها

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه رسانه‌های خبری و روزنامه‌نگاران می‌توانند به وسیله دگر سنج‌ها نقش مؤثری در افزایش شاخص دگر سنجی یک منبع علمی بازی کنند. از سوی دیگر، بازتاب انتشارات علمی در رسانه‌های خبری گامی مؤثر در جهت ترویج علم است. انتشار آثار علمی یکی از منابع اصلی اخبار علم به شمار می‌رود و انعکاس اخبار انتشارات علمی به ویژه انتشارات علمی ملی منجر به آگاهی عموم مردم، به ویژه سیاست‌گذاران از روند حاکم بر تحقیق و توسعه در کشور می‌شود. رسانه‌های خبری علاوه بر تلاش برای پوشش اخبار انتشارات علمی، باید بکوشند اخبار خود را در پایگاه‌های اطلاعاتی دگر سنجی مانند «آلتمتریک» هم نمایه‌سازی کنند تا به این وسیله نقشی در ارزیابی اثرات اجتماعی انتشارات علمی داشته باشند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد حداکثر هشت رسانه خبری از ایران در پایگاه «آلتمتریک» نمایه می‌شود و این در حالی است که از کشورهای منطقه نظیر ترکیه ۴۳ رسانه خبری در این پایگاه نمایه می‌شوند. مطابق آنچه در پایگاه «آلتمتریک» اشاره شده است منابع خبری به صورت دستی در این پایگاه وارد می‌شوند و محتوای آن‌ها از طریق متن کاوی و همچنین «ای.پی.آی» و «آر.اس.اس.»^۱ مورد پایش قرار می‌گیرند. فرم‌هایی نیز در وبگاه این پایگاه برای معرفی رسانه‌های خبری در نظر گرفته شده است (News and mainstream media, 2020). بنابراین ضروری است مدیران رسانه‌های خبری در درجه اول به پوشش انتشارات علمی در اخبار و سپس به نمایه‌سازی رسانه خبری در پایگاه‌های دگر سنجی اقدام کنند. در پژوهش حاضر بررسی اخبار نمایه شده در پایگاه «آلتمتریک» نشان داد که این پایگاه زبان‌های دیگر را نیز مورد توجه قرار می‌دهد؛ به شرطی که اخبار به گونه‌ای ارائه شوند که پیوند به منبع در آن‌ها مشخص بوده یا منبع خبر از طریق فنون متن کاوی قابل استخراج باشد.

بررسی وضعیت کنونی عملکرد خبرنگاران و رسانه‌های خبری نشان از آن دارد که شمار قابل توجهی از خبرها به یافته‌های مقالات علمی اشاره کرده‌اند. دلیل توجه زیاد خبرنگاران حوزه علم به مقاله‌های علمی این است که جدیدترین یافته‌های علمی در قالب مقاله‌های علمی منتشر می‌شود و این منابع همواره مورد رصد و پایش خبرنگاران حوزه علم قرار می‌گیرند. باید به این نکته توجه داشت که مقاله‌های علمی علاوه بر نشریات، در کنفرانس‌ها و حتی بخش‌هایی از کتاب نیز منتشر می‌شوند و خبرنگاران حوزه علم باید آگاهی لازم در مورد آن‌ها داشته باشند. الگوی انتشارات علمی در رشته‌های گوناگون نیز متفاوت است و در رشته‌هایی نظیر رایانه به دلیل تغییرات سریع و مداوم کنفرانس‌ها نقش به‌سزایی در انتقال یافته‌های علمی دارد. روند رو به افزایش توجه به مقاله‌های نشریات در میان خبرنگاران می‌تواند نتیجه انتشار فهرست مقالات منتخب برای رسانه‌ها^۲ از سوی نشریات (Stryker, 2002; Bartlet et al., 2002) یا بازاریابی مقاله‌ها در شبکه‌های اجتماعی گوناگون نظیر «ایکس» یا «فیس بوک» باشد.

به نظر می‌رسد علاوه بر نوع منبع، خبرنگاران حوزه علم باید تعریف روشنی از علم داشته باشند و به این وسیله تعریف از علم را محدود به دامنه محدودی از رشته‌ها مانند پزشکی نکنند. البته نکته‌ای که در این زمینه اهمیت دارد این است که علایق مردم نیز به عنوان خواننده این اخبار باید همواره مورد توجه قرار گیرد و رشته‌ها و موضوعاتی که برای آنان جذابیت دارد باید در اخبار علمی منعکس شود؛ بنابراین یک خبرنگار حوزه علم باید توازنی بین ارزشمندی منبع خبری و تقاضای موجود برای آن ایجاد کند. یک خبرنگار حوزه علم باید توجه داشته باشد که با انتخاب‌های خود می‌تواند تا اندازه‌ای بر ذائقه خبری مخاطبان تأثیر بگذارد. نتایج یک پیمایش ملی در بریتانیا نشان داد مردم عادی

1 . API and RSS
2 . press release

رشته‌های پزشکی، شیمی، فیزیک، ستاره‌شناسی و زیست‌شناسی را علمی‌تر از سایر رشته‌ها مانند روانشناسی، اقتصاد، ستاره‌شناسی و تاریخ می‌دانند و «باور» (Bauer, 1998) از تَر «پزشکی شدن اخبار علم»^۱ برای تبیین موضوع شمار قابل توجهی از اخبار علمی استفاده می‌کند. نتایج پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد سهم قابل توجهی از اخبار به مقاله‌های پزشکی اشاره کرده‌اند و درصد کمتری به علوم رایانه یا علوم انسانی توجه داشته‌اند. این بخش از یافته‌های این پژوهش با تحقیقات دیگر (Badenschier & Wormer, 2012) نیز سازگار است.

بررسی نشریات اشاره شده در اخبار نشان می‌دهد که شمار قابل توجهی از مقاله‌ها از مجله‌های چند رشته‌ای باکیفیت بالا انتخاب شده‌اند. این یافته در پژوهش‌های دیگر نیز به‌نوعی به اثبات رسیده است (Costas, et al., 2015; Orduna-Malea & López-Cózar, 2019). یکی از نخستین دلایلی که می‌توان برای این موضوع برشمرد این است که این مجله‌ها مقاله‌های باکیفیت را در موضوعات گوناگون علمی پوشش می‌دهند بنابراین در وقت روزنامه‌نگاران حوزه علم صرفه‌جویی کرده و آنان را از مراجعه به نشریات تخصصی در رشته‌های مختلف بی‌نیاز می‌کنند. از سویی دیگر، «فرانزن»^۲ (۲۰۱۸) معتقد است سیاست سردبیر مجله‌های چند رشته‌ای در مواجهه با موضوعات پژوهشی به‌گونه‌ای است که منجر به انتخاب موضوعات پرطرفدار با سبک نوشتاری ساده و به‌دوراز اصطلاحات فنی و تخصصی می‌شود؛ این سیاست شبیه سیاست خبر گزینی در رسانه‌های جمعی است و منجر به پوشش بهتر مقاله‌های این نشریات در اخبار می‌شود. بسیاری از مجله‌های پر بازتاب در حوزه خبر، خلاصه‌ای از مقاله‌های منتخب خود را برای رسانه‌های خبری ارسال می‌کنند؛ به‌عبارت‌دیگر، دارای سیاست‌های مشخصی در این زمینه‌ها هستند.

یافته‌های پژوهش حاضر در بخش میزان استناد به پژوهش‌های داخل نشان داد که علی‌رغم حجم و سرعت‌بالای تولیدات علمی ایران (Oldac, 2022) این انتشارات بازتاب بسیار ناچیزی در رسانه‌های خبری داشته است. دلیل این رخداد را می‌توان از دو دیدگاه بررسی کرد. یافته‌ها این پژوهش نشان می‌دهد در درجه اول انتشارات علمی آمریکا بیشترین بازتاب را در رسانه‌های خبری ایران داشته است و این موضوع می‌تواند نشانی از غلبه ترجمه در بخش روزنامه‌نگاری حوزه علم باشد. به این صورت که یافته‌های تحقیقات کشورهای دیگر در رسانه‌های خبری شناخته شده مانند «سی.ان.ان.» یا «بی.بی.سی.»^۳ منتشر می‌شود و روزنامه‌نگاران حوزه علم به ترجمه این اخبار و انتشار آن در رسانه‌های داخل می‌پردازند. از سویی دیگر، ارتباط ضعیف میان دانشگاه‌ها و دانشگاهیان به عنوان تولیدکنندگان علم و رسانه‌های خبری به دلایل گوناگون (بنیادی و علوی ۱۳۹۵؛ صفوی و دیگران ۱۴۰۱) به ناآگاهی از روند پژوهش‌های داخلی در میان خبرنگاران حوزه علم دامن می‌زند. به این موارد، دلایل دیگری نیز مانند سطح آموزش روزنامه‌نگاران حوزه علم و بی‌انگیزگی آنان به خاطر مسائل گوناگون معیشتی و سازمانی را نیز می‌توان افزود (بنیادی و علوی، ۱۳۹۵).

روند کاهشی اخبار نمایه شده رسانه‌های خبری ایران در سه سال اخیر در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک» نشان از آن دارد که روزنامه‌نگاران حوزه علم باید توجه بیشتری به پوشش یافته‌های پژوهشی منتشرشده در مقالات و نشریات علمی معتبر در اخبار داشته باشند. از سوی دیگر شیوه نگارش و پوشش اخبار نیز باید به‌گونه‌ای باشد که قابلیت شناسایی و نمایانی در پایگاه «آلتمتریک» و پایگاه‌های دگر سنجی مشابه را داشته باشند. از میان سه رسانه خبری «فارس»، «تهران تایمز» و «تسنیم» که سابقه بیشتری در نمایه شدن اخبارشان در پایگاه «آلتمتریک» دارند تنها اخباری از «تهران تایمز» در دو سال اخیر در این پایگاه نمایه شده است.

1. medicalization of science news
2. Franzen
3. CNN, BBC

این پژوهش دارای محدودیت پوشش است. به گونه‌ای که تنها به بررسی اخباری که در پایگاه «آلتمتریک» نمایه شده‌اند پرداخته و بسیاری از رسانه‌های خبری برخط و روزنامه‌ها در آن نادیده گرفته شده است.

پیشنهادهای اجرایی پژوهش

- یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد شمار رسانه‌های ایران که اخبار علمی و فناوری آنان در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک» نمایه می‌شود اندک است و جا دارد این رسانه‌ها تلاش بیشتری برای نمایه شدن اخبار خود در این پایگاه داشته باشند.
- با توجه به غلبه موضوعات پزشکی و بهداشتی در پوشش اخبار علمی و فناوری در رسانه‌های خبری ایران، پیشنهاد می‌شود روزنامه‌نگاران حوزه علم و فناوری دامنه توجه خود را به موضوعات دانشگاهی دیگر مانند رشته‌های علوم اجتماعی و انسانی و پوشش پژوهش‌های این حوزه‌ها گسترش دهند.
- پیشنهاد می‌شود روزنامه‌نگاران حوزه علم و فناوری بیش از پیش مقاله‌های پژوهشگران ایرانی را که در نشریات داخل کشور منتشر می‌شوند به‌عنوان منبع خبرهای حوزه علم و فناوری خود مورد پوشش قرار دهند.
- با توجه به کاهش بودن روند نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلتمتریک» پیشنهاد می‌شود رسانه‌های خبری ایران راهبردهای مشخص و مؤثرتری را در راستای نمایه شدن اخبار حوزه علم و فناوری خود در پایگاه دگر سنجی «آلتمتریک» در پیش گیرند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- بررسی و مقایسه اخبار منتشرشده در رسانه‌های خبری منطقه خاورمیانه با استفاده از داده‌های پایگاه «آلتمتریک»؛
- بررسی میزان اشاره و استناد به مقاله‌های مجله‌های فارسی در اخبار رسانه‌های خبری کشور.

تقدیر و تشکر

پژوهش حاضر برگرفته از نتایج پژوهش‌های نویسنده در زمینه دگر سنجی است و برگرفته از پایان نامه یا طرح پژوهشی دیگر نیست. گفتنی است که محقق در این پژوهش از هیچ‌گونه حمایت مالی در قالب طرح‌های پژوهشی برخوردار نبوده است.

فهرست منابع

- بنیادی، ف.، و بروجردی علوی، م. (۱۳۹۵). عملکرد روزنامه‌نگاران علم در صفحه علم و فناوری مطبوعات. *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۱۲(۴۳)، ۱۲۱-۱۵۳. https://www.jcsc.ir/article_21912.html
- رحیمی، ف.، ریاحی نیا، ن.، نورمحمدی، ح.، توکلی زاده راوری، م.، و ستوده، ه. (۱۳۹۹). مطالعه نفوذ مقالات علمی در متون اجتماعی با تحلیل شباهت واژگانی و شاخص‌های دگر سنجی در قلمرو موضوعی تغییرات آب‌وهوا. *پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۶(۱)، ۶۳-۹۴. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699614.html?lang=fa
- صفوی، ب.، تاجیک اسماعیلی، س.، قدیمی، ا.، و نیرومند، ل. (۱۴۰۱). طراحی و اعتبارسنجی الگوی روزنامه‌نگاری علم در عصر رسانه‌های نوین. *فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای ارتباطات و رسانه*، ۵(۱۸)، ۱۳۵-۱۶۴. https://jiscm.iribu.ac.ir/article_158856.html

- Badenschier, F., & Wormer, H. (2011). Issue selection in science journalism: Towards a special theory of news values for science news? In *The sciences' media connection—public communication and its repercussions* (pp. 59-85). Dordrecht: Springer Netherlands. http://dx.doi.org/10.1007/978-94-007-2085-5_4
- Bartlett, C. (2002). What is newsworthy? Longitudinal study of the reporting of medical research in two British newspapers. *Bmj*, 325(7355), 81-84. <https://doi.org/10.1136/bmj.325.7355.81>
- Bauer, M. (1998). The medicalization of science news—from the “rocket-scalpel” to the “genemeteorite” complex. *Social science information*, 37(4), 731-751. <https://doi.org/10.1177/053901898037004009>
- Bonyadi, F., & Borojerdi Alavai, M. (2016). Of science journalists in the predd. *Cultural studies & communication*, 12(43), 121-153. https://www.jcsc.ir/article_21912.html [In Persian].
- Bornmann, L., & Haunschild, R. (2019). Societal Impact Measurement of Research Papers. *Springer Handbook of Science and Technology Indicators Springer Handbooks*. (pp. 609–632). https://doi.org/10.1007/978-3-030-02511-3_23
- Costas, R., Zahedi, Z., & Wouters, P. (2015). Do “altmetrics” correlate with citations? Extensive comparison of altmetric indicators with citations from a multidisciplinary perspective. *Journal of the association for information science and technology*, 66(10), 2003-2019. <https://doi.org/10.1002/asi.23309>
- De Semir, V. (1996). What is newsworthy? *The Lancet*, 347(9009), 1163-1166. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(96\)90614-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(96)90614-5)
- Dumas-Mallet, E., Garenne, A., Boraud, T., & Gonon, F. (2020). Does newspapers coverage influence the citations count of scientific publications? An analysis of biomedical studies. *Scientometrics*, 123(1), 413-427. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03380-1>
- Fang, Z., & Costas, R. (2020). Studying the accumulation velocity of altmetric data tracked by Altmetric. com. *Scientometrics*, 123(2), 1077-1101. <http://dx.doi.org/10.1007/s11192-020-03405-9>
- Fleerackers, A., Nehring, L., Maggio, L. A., Enkhbayar, A., Moorhead, L., & Alperin, J. P. (2022). Identifying science in the news: An assessment of the precision and recall of Altmetric. com news mention data. *Scientometrics*, 127(11), 6109-6123. <https://dx.doi.org/10.1007/s11192-022-04510-7>
- Franzen, M. (2012). Making Science News: The Press Relations of Scientific Journals and Implications for Scholarly Communication. In S. Rödder, M. Franzen, & P. Weingart (Eds.), *The Sciences' Media Connection –Public Communication and its Repercussions* (pp. 333-352). Springer Netherlands. https://dx.doi.org/10.1007/978-94-007-2085-5_17
- García-Villar, C. (2021). A critical review on altmetrics: can we measure the social impact factor? *Insights into Imaging*, 12(1), 1-10. <https://dx.doi.org/10.1186/s13244-021-01033-2>
- Guenther, L., & Ruhrmann, G. (2013). Science journalists' selection criteria and depiction of nanotechnology in German media. *Journal of Science Communication*, 12(3), p. A01. <https://dx.doi.org/10.22323/2.12030201>
- Kiernan, V. (2003). Diffusion of news about research. *Science communication*, 25(1), 3-13. <https://dx.doi.org/10.1177/1075547003255297>
- Kim, H. J., Yoon, D. Y., Kim, E. S., Yun, E. J., Jeon, H. J., Lee, J. Y., & Cho, B. M. (2019). The most mentioned neurointervention articles in online media: a bibliometric analysis of the top 101 articles with the highest altmetric attention scores. *Journal of NeuroInterventional Surgery*, 11(5), 528-532. <https://dx.doi.org/10.1136/neurintsurg-2018-014368>

- News and mainstream media (2020). Retrieved 27 Aug, 2023.
<https://help.altmetric.com/support/solutions/articles/6000235999-news-and-mainstream-media>
- Oldac, Y. I. (2022). Global science and the muslim world: overview of muslim-majority country contributions to global science. *Scientometrics*, 127(11), 6231-6255.
<https://dx.doi.org/10.1007/s11192-022-04517-0>
- Orduna-Malea, E., & Delgado López-Cózar, E. (2019). Demography of Altmetrics under the light of Dimensions: Locations, institutions, journals, disciplines and funding bodies in the global research framework. *Journal of Altmetrics*, 2(1), p 3.
<http://dx.doi.org/10.29024/joa.13>
- Ortega, J. L. (2020). Altmetrics data providers: A meta-analysis review of the coverage of metrics and publication. *Profesional de la información*, 29(1).
<https://dx.doi.org/10.3145/epi.2020.ene.07>
- Rahimi, F., Riahinia, N., Nourmohammadi, H., TavakoliZadeh Ravari, M., & Sotudeh, H. (2020). Studying the Influence of Scientific Articles on Social Texts Using Word Similarity Analysis and Altmetrics in the Field of Climate Change. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 36(1), 63-94.
https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699614.html?lang=fa [In Persian].
- Safavi, B., Tajik Esmaceli, S., Ghadimi, A., & Niroomand, L. (2022). Designing and validating the Model of Science journalism in the Age of Modern Media. *Journal of Interdisciplinary Studies in Communication and Media*, 5(18), 164-135.
https://jiscm.iribu.ac.ir/article_158856.html [In Persian].
- Selvaraj, S., Borkar, D. S., & Prasad, V. (2014). Media coverage of medical journals: do the best articles make the news? *PLoS One*, 9(1), p. e85355.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0085355>
- Siegfried, T. (2005). Reporting From Science Journals. In *A Field Guide for Science Writers*. Oxford University Press.
<https://dx.doi.org/10.1093/oso/9780195174991.003.0006>
- Stryker, J. E. (2002). Reporting medical information: effects of press releases and newsworthiness on medical journal articles' visibility in the news media. *Preventive medicine*, 35(5), 519-530. <https://dx.doi.org/10.1006/pmed.2002.1102>
- Wallace, B. C., Paul, M. J., & Elhadad, N. (2015, April). What Predicts Media Coverage of Health Science Articles? In *AAAI Workshop: WWW and Public Health Intelligence*. Retrieved 28 Aug 2023. <https://dblp.org/rec/conf/aaai/WallacePE15.html>
- Wouters, P., Zahedi, Z., & Costas, R. (2019). Social Media Metrics for New Research Evaluation. In W. Glänzel, H. F. Moed, U. Schmoch, & M. Thelwall (Eds.), *Springer Handbook of Science and Technology Indicators* (pp. 687-713). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-02511-3_26
- Yu, H., Yu, X., & Cao, X. (2022). How accurate are news mentions of scholarly output? A content analysis. *Scientometrics*, 127(7), 4075-4096.
<https://dx.doi.org/10.1007/s11192-022-04382-x>
- Zhang, Y., Willis, E., Paul, M. J., Elhadad, N., & Wallace, B. C. (2016). Characterizing the (perceived) newsworthiness of health science articles: A data-driven approach. *JMIR medical informatics*, 4(3), e27.
<https://doi.org/10.2196/medinform.5353>